

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antonii Mariae Gratiani A Burgo S. Sepulchri Episcopi Amerini De Vita Joannis Francisci Commendoni Cardinalis Libri Quatuor

Graziani, Antonio Maria

Parisiis, 1669

Cap. XV. De Russia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9616

VIPERA.

Flentibus Heliadum ramis dum vipera serpit,

Fluxit in obstantem succina gutta feram.

Quæ dum miratur pingui se rore teneri,

Concrete riguit vincta repente gelu.

Ne tibi Regali placeas, Cleopatra, sepulcro,

Vipera si tumulo nobiliore jacet.

De Russia.

CAPUT XV.

DANTISCO Commendonus Elbingam ,
 atque inde Varmiam petiit , fuitque plures
 cum Stanislao Hofio Cardinali Varmiensium E-
 piscopo dies , vt suprâ diximus. Visâ Prussiâ re-
 gressus in contrarium latissimè patentis Regni la-
 tus, quâ maximè in meridiem vergit, multis per-
 agratis populis, Roxolaniam, hodie Russiam vo-
 cant, transit, adito, vt docuimus, ad Parzo-
 viam Rege: à quo dimissus Lublinum, atque in-
 de per Chelmiam, & Belzam Leopolim venit.
 Caput hæc Russiæ est ejus, quæ Polonorum im-
 perio paret, Archiepiscopali honore nobilis, quin
 quod rarò vlli civitati accidit, duo sunt Archie-
 piscopi; nam præter Catholicum, & Romanæ
 Ecclesiæ cultorem, cui civitatis, & sacrorum cu-
 ra mandata est, Armeniorum natio suum in ea

civitate Archiepiscopum habet. Ea Turcarum
 pressa servitio sedibus suis relictis, cum Euxinum
 transmisisset ab hostio Danubii per Valachiam
 in Russiam transgressa permissu Regum ibi con-
 sedit, vsuque sunt Armeni Russis, quod dediti
 mercaturæ cum Turcis, Persis, & aliis Eu-
 xini accolis negotiantur, externaque multa in
 Poloniam inferunt, & immunitatem vectigalium
 inter Barbaros habere dicuntur datam iis à Ma-
 homete, quem Turcæ, multæque Orientis na-
 tiones relatum inter cælestes pro Deo colunt.
 Hunc educatum in Armenia, & ab iis benignè
 habitum, postquam ad magnum imperium per-
 venit, vetasse ferunt vllum ab Armenis porto-
 rium exigi. His Leopoli, sacrisque eorum Archie-
 piscopus præest, magnusque ei cultus, hono-
 que ab illis habetur. Is advenientem Commendo-
 num extra urbem obviam egressus, præcipuâ gratu-
 latione accepit, eumque demissè admodum, & hu-
 militer est veneratus. Armeni in Romanæ Eccle-
 siæ fide se esse prædicant, & Pontificem Roma-
 num in jus Divi Petri Apostolorum Principis suc-
 cessisse, ac divinæ potestatis inter homines vica-
 rium esse confitentur, sacra tamen ab Armenio-
 rum Patriarcha petunt, & Patriarcham ipsum à
 Romano Pontifice ex eo aiunt non petere, quod
 remissum id illi à Pontificibus Maximis, irroga-
 tumque hoc genti Armeniorum privilegium sit,
 tum ob longinquitatem itinerum, tum ne eâ re
 Turcas offenderent, magisque in se irritarent.

meup

Hæc differentes ipse audivi, & graviter ferentes, si quis secretos ab Ecclesia Romana eos diceret, cujus se in fide, ac ditione esse contendunt. Sed credibile est, ut in externos ritus degenerarunt, ita errores quoque in mentes eorum multos irrepsisse. Matrimonia ipsa magnâ religione habent, rem divinam facientem ego Archiepiscopum eorum spectavi eodem ferme cultu, quo nos, ac pari collucentium circâ luminum, ac vestimentorum apparatu, quæ ne formâ quidem magnopere à nostris differunt. Azimum panem, ut nos, immolant, sublatamque manibus sacratam hostiam populo adorandam nostro more præbent, sacrum omne magnâ religione conficiunt: leges, carminaque divinarum rerum Armenicis scripta litteris, ac linguâ habent, sed ea præter sacerdotes pauci intelligunt, vulgò ipsi Scythicâ, & Turcicâ linguâ loquuntur, Latinè nesciunt, sed Latinos scriptores divinarum litterarum interpretes aliquot in Armenicum versos habent, plurimumque auctoritatis iis tribuunt. Ephrem Armenium inter Divos relatum colunt, scriptisque ejus maximam fidem habent. Præter Armenios, qui ferè Leopoli, & Carmenesii habitant, fusus totâ Russiâ est ingens hominum numerus in sacrorum disciplina Græcorum rationem, atque instituta sequentium, Rutheni vocantur, & Chiovia (quæ civitas est ad Boristhenem in citeriori ripa sita, & latè caput earum gentium olim fuit) Antistitem, atque Principem sacrorum habent, quem

quem ipsi Metropolitanum Græco vocabulo appellant, dictoque ejus audientes per Russiam, Vallachiam, Lithuaniam multi Episcopi sunt, & aliquot etiam trans Boristhenem in Moscorum Regno. Ipsi Constantinopolitani Patriarchæ imperio, vt reliqui omnes in eadem secta sunt, continentur. Chioviæ Metropolitanus fuit Isidorus, qui cum splendido comitatu centum equitum è Russia Florentiam vocatu Eugenii IV. Pontificis Maximi ad clarum illud orbis terrarum Concilium venit, ad quod non Græci tantum, atque Armenii cum Patriarchis, & Præsulibus suis convenère, sed cum Pontifice Maximo Imperator ipse Græcorum à Constantinopoli classe advectus interfuit, in quo cum diu de veteribus inter nostros, & Græcam nationem controversiis disceptatum esset, postremò causâ, & rationibus victi Orientales in Catholicæ Ecclesiæ sententiam omnes concessère: honorique gentis datum ab Eugenio est, vt duo eorum doctrinâ, & dignitate præstantes in Cardinalium Collegium legerentur, quorum alter Bessario Nicænus ætatis suæ vir religione, & virtute longè clarissimus. Alter Isidorus Chiovensis Antistes fuit. Sed Græci assensu magis sunt in præsentia Concilii auctoritati, quàm inde decretis paruerint. Et Isidorum apud Moscos Catholicæ pietatis disciplinam, vniuersæque Ecclesiæ consensionem prædicantem Barbari spoliatum omnibus fortunis, injuriis abire provinciâ, ac redire Romam coegerunt, vbi

Pontificum Maximorum liberalitate sustentatus, reliquam vitam suam egit. Rutheni præter ea, quæ sacerdos rem divinam faciens ex ipso sacrificii loco de sacris recitat libris, nullas de religione, & cælestium rebus conciones ad populum habent; scilicet multitudinem piè colere acceptam de Deo fidem, non difficultatibus, & captum ejus excedentibus quæstionibus agitare, impellique eorum mentes volunt. Hinc retentissimi suorum sacrorum, & depravatis variâ hæresi tot circà populis, cum quibus ipsi & linguæ, & rerum omnium commercia habent, incorrupti manent, nec vllis se novis opinionibus infici patiuntur. Judæorum quoque hæ gentes admixtam multitudinem habent, non vt in plerisque locis inopem vitam fœnore, & servilibus operibus tolerantium, quamquam ne hoc quidem genere quæstus abstineant, sed qui & agros possideant, & mercaturam faciant, & litterarum quoque studiis, maximè Astrorum, & Medicinæ se excolant, & ferè vectigalibus publicis præsent, ac ad honestam fortunam perveniant, vt non æquentur modò ingenuis, sed interdum etiam imperent: nec tegumento capitis, vt apud alios, aut vllâ omnino insigni re à Christianis distinguuntur, quin arma ferunt, & cum telis incedunt, & planè æquo cum aliis jure vivere videntur. Commendonus ab Leopoli Camenetiam progressus Cotthinum Vallachorum oppidum in vltiore ripa Tyræ aspexit: atque deflectens inde ad or-

tum per ultimos Polonorum fines, & loca paucis antè diebus Scytharum incurfione vastata ad Boriftenem circumiit, & relictâ ad dexteram Chioviâ, vbi vetustæ, ac nobilis vrbis vestigia, ruinæque visuntur, per Ostrorogum, & Luxicum Leopolim rediit ab Alberto Lescio Polonicæ juventutis tum facilè principe cum egregia equitum manu deductus: inde Jeroslaviâ, Prismiliâ, Tasnaviâ aditis, vbique summis studiis, atque officiis, & publicè, & privatim à Regulis, & Principibus cultus in Poloniam, atque Petricoviam contendit: quò Rex Concilium gentis indixerat, frequentésque adesse Principes jusserat.

---

*De Podolia, deque ejus frequentanda consilio
Regi allato.*

CAPUT XVI.

ADVENIENTEM Rex benignè, amantèrque accepit, multa super populis Regni sui, quos obivisset, ab eo sciscitans, qui Podoliam (pars hæc est Russiæ) locaque incolunt inter Tyram, & Boriftenem, quæ flumina *Nieper*, & *Niefter* Polonis vocantur, atque altero à Valla-chis, altero à Moscis, Scythisque dividuntur, latissimos agros, & summæ fertilitatis habent; versâ leniter terrâ semen jaciunt, nec deinde amplius sementem, nisi cum falce secandam revi-

Y ij